

**Social- og
Boligstyrelsen**

Fædre til børn med handicap

Vidensafdækning

August 2024

Viden til gavn

Indhold

Indledning	3
Bedre trivsel for børnene.....	4
Nytænkning af fædres rolle i sociale indsatser.....	4
Tematikker ift. inddragelse af fædre til børn med handicap.....	5
Fædregrupper og information til fædre	8
Dynamikker i familien.....	10

Publikationen er udgivet af

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@sbst.dk
www.sbst.dk

Forfatter: Social- og Boligstyrelsen

Download eller se rapporten på www.sbst.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Indledning

Med en vidensafdækning har Social- og Boligstyrelsen sat fokus på, hvordan fagpersoner bedre kan støtte fædre til børn med handicap. I denne udgivelse kan du læse om de væsentligste fund fra vidensafdækningen.

Vidensafdækningen har haft fokus på viden om de eventuelle barrierer, som fædre oplever for at kunne deltage i sociale indsatser til barnet eller ift. familien som helhed.

At særligt fædres perspektiv, ift. at få et barn med handicap, har været i fokus i vidensafdækningen, skyldes, at det ikke tidligere er undersøgt i samme omfang som mødrenes.

De positive effekter af fædres involvering i deres børns liv er store og understreger betydningen af farens aktive involvering, både i forhold til barnet med handicap og familien som helhed.

Det er en stor omvæltning i alles liv at få et barn, men at få et barn med et handicap kan stille ekstra høje krav til forældrene og deres ressourcer. Derfor er det særligt vigtigt at få begge forældres ressourcer aktiveret, så de bedst muligt – hver især og sammen – kan støtte barnets udvikling og trivsel.

Samlet set afdækker vidensafdækningen tematikker, der handler om overordnede samfundsmæssige forhold, såsom lønniveau og arbejdsmarkedets opbygning, som har betydning for familier til børn med handicap. Desuden undersøges fædrenes egne oplevelser af deres rolle som far, samt hvordan fagpersoner interagerer med familien.

Citater fra fagpersoner og fædre, der deltog i interviewene, er brugt på de følgende sider.

Bedre trivsel for børnene

Når begge forældre deltager aktivt i opdragelse og beslutningstagen, trives børnene bedre, og har tendens til at udvikle bedre sociale færdigheder og lavere niveauer af stress. I litteraturen bag vidensafdækningen ses et fokus på, hvordan det opleves at være mor til et barn med handicap, mens der i noget mindre grad er fokus på fædres oplevelser.

En indsats, der er målrettet begge forældre, kan være afgørende for, at faren deltager aktivt i forældreskabet og i sociale indsatser, der er målrettet barnet og familien.

Fra det øjeblik mor er gravid, er der aldrig nogen, der kigger på far(...) Man bliver mødt af de professionelle med en tilgang, hvor moderen bliver spurgt om, hvordan hun har det – ingen spørger far.

Far, der deltog i vidensafdækningen.

Nytænkning af fædres rolle i sociale indsatser

Viden fra de forskellige kilder viser et sammensat billede af fædrenes udfordringer og oplevede barrierer. Samtidig peger den samlede viden på, at der er behov for at definere faderrollen på ny og på en måde, der involverer en mere inkluderende tilgang fra fagpersoner og det offentlige system, idet fædre fortsat ikke oplever at blive inkluderet og involveret på samme vis som mødre.

Videnskortlægningen peger på flere mulige tiltag og opmærksomhedspunkter, der kan gøre barriererne for fædres deltagelse mindre. De er målrettet både den kommunale organisation som helhed og de enkelte fagpersoner, der arbejder direkte med familierne.

SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER TIL FAGPERSONER FRA VIDENSAFDÆKNINGEN

- › Fædre reagerer anderledes, end mødre. De går i handlemodus.
- › Gør plads til forskelligheden.
- › Gå ikke automatisk ud fra, at mor er den, der primært står for omsorgsopgaven.
- › Sørg for at sikre opgaver til både moren og faren.
- › Vær opmærksom på, om du som fagperson taler til begge køn.
- › Fædregrupper er en god ting, gerne i sammenhæng med andre aktiviteter for familien.
- › Se fædrene som en ressource.

Tematikker ift. inddragelse af fædre til børn med handicap

De fire væsentligste tematikker i vidensafdækningen i forhold til at inddrage fædrene er:

- 1 Balancen mellem familie og arbejde
- 2 Stigma, kønsroller og fader-identitet
- 3 Fagpersoners tilgang til fædre og diagnoser
- 4 Fælles forældreskab, familien som helhed og fokus på fædrene som ressource.

TEMA 1: Balancen mellem familie og arbejde

Et tema, der fremgik ofte, både af interviews og litteratur, er balancen mellem familie- og arbejdsliv for fædrene, og at der er særlige forhold, der gør sig gældende for fædre i forhold til temaet.

Fædrene tjener typisk flest penge, og derfor bliver det også hardcore mor, der vælges til alt det andet.

Fagperson.

I arbejdet med familien kan fagpersoner fx fokusere på:

- › Det kryds- og forventningspres, som fædre kan opleve i forhold til deres aktive deltagelse i både arbejds- og familieliv, og hvordan det påvirker fædrene.
- › At der kan være udfordringer i forhold til fleksibilitet på fædres arbejdsplads. Støt faren i at få informeret sin arbejdsgiver om vigtigheden af, at han kan få fri eller fleksibilitet nok hos sin arbejdsgiver til, at han kan deltage i indsatser og det øvrige familieliv.
- › Evt. at anvende teknologi, som fx videomøder, virtuelle workshops og apps, som en måde at involvere fædre mere aktivt på. Teknologierne giver fædre nem adgang til information og støtte, da de kan bruges mere fleksibelt.
- › At overveje tidspunkterne for, hvornår I afholder møder og aktiviteter, så begge forældre har mulighed for at deltage.

TEMA 2: Stigma, kønsroller og faderidentitet

Forskellige forventninger til kønsroller i familien og den måde, hvorpå fædres reaktioner bliver mødt, har stor betydning – ikke kun i forhold til, hvordan fædrene trives i rollen som far, men også i forhold til, hvordan samarbejdet med og involveringen af faren bliver bedst i den sociale indsats.

Far skal være en skulder, der skal grædes ud ved. Man påtager sig hurtigt den rolle og har svært ved at komme ud af den.

Far, der deltog i vidensafdækningen.

I arbejdet med familien kan fagpersoner fx fokusere på:

- › At følelsesmæssige reaktioner kan se forskellige ud hos mænd og kvinder. Vær opmærksom på at kunne møde og rumme de forskellige følelsesmæssige reaktioner – også de reaktioner, der først opstår over tid.
- › At nogle fædre vil give udtryk for svære følelser ved fx at råbe eller slå i bordet. Det kan opfattes som aggressivt. Der kan ligge andet bag.
- › At fædre kan have en tendens til – og et behov for – at handle. Kommunikér direkte, og brug mere tid på at tale om konkrete opgaver og mål i samarbejdet med fædrene.
- › At mange fædre også oplever, at de gerne vil passe på moren, og derfor ikke giver plads til egne reaktioner og følelser. Tal fx alene med faren. Skab et rum, hvor han også kan udtrykke sine følelser.
- › At fædre kan have brug for hjælp til at håndtere de følelsesmæssige reaktioner, og i så fald bør henvises til et relevant tilbud, fx psykologsamtaler, gruppeforløb, forældretræningsprogrammer eller lignende.

TEMA 3: Fagpersoners tilgang til fædre og diagnoser

I vidensafdækningen ses det, at fædrene ofte føler sig overset af fagpersoner, og at de ikke bliver inddraget i beslutningsprocesser omkring deres barn.

Det er der, at det starter med kommunikationen til fædre – vi skal tales til, vi skal ses i øjnene.

Far, der deltog i vidensafdækningen.

I arbejdet med familien kan fagpersoner fx fokusere på:

- › At komme fædrene i møde og lytte aktivt til deres perspektiver. Hav fokus på barnets, familiens og fædrenes ressourcer – og mindre på, hvor hårdt og svært det er at have et barn med handicap. Italesæt farens betydning og de positive forventninger, der er til ham.
- › Også at kontakte og inddrage fædrene. En lille ting kan fx være, at det ikke altid er moren, der bliver ringet til, som den første.
- › Ikke at få dannet fordomme og tolke fædres adfærd negativt. Undgå stereotype overbevisninger om, hvem der er "primær forælder" i hjemmet.
- › At reflektere over egne eventuelle, blinde vinkler i forhold til det faglige samarbejde med fædrene.

TEMA 4: Fælles forældreskab, familien som helhed og fokus på fædrene som ressource

Det er en barriere for fædrene, at der ikke er fokus på forældreskabet som en samlet enhed. Traditionelt er fokus blevet rettet mod mødre, men fædrene skal anerkendes og understøttes for at opnå en mere ligelig fordeling af forælderrollen.

HUSK at være inkluderende, og at det ikke kun handler om barnet – det handler om familien! Hvis forældrene har det ad h... til, har barnet det typisk også. Måske skulle der være både familiegrupper og fædregrupper.

Far, der deltog i vidensafdækningen.

I arbejdet med familien kan fagpersoner fx fokusere på:

- › At udvikle indsatser, der specifikt adresserer fædres behov og bekymringer. Fædregrupper for fædre til børn med handicap kan være et værdifuldt tilbud, hvor fædre får mulighed for at dele erfaringer, støtte hinanden og udvikle et netværk af ligesindede.
- › At et større fokus på familien som helhed også indebærer mere støtte til fædrene. Det indebærer et større fokus på, at fagfolk skal spørge ind til, hvordan faren har det. Det er vigtigt at se på forældrene som en helhed, der kan støtte og aflaste hinanden, og også at få italesat de roller og det ansvar, forældrene har over for hinanden og deres barn.
- › Vigtigheden af, at fagpersoner kan adressere dynamikken med evt. manglende tilid mellem forældrene til hinandens evner. Det kan imødekommes ved tydeligt at anerkende, hvad far kan sammen med barnet.

Fædregrupper og information til fædre

I vidensafdækningens interviews understreger fædrene vigtigheden af, at fagpersoner anerkender dem som en ressource i familien, og at forældreskabet opfattes som en samlet enhed, hvor forældrene støtter hinanden, som forældre til et barn med handicap. Med andre ord er det vigtigt, både for parforholdet, for fædre selv og for mødre, som oplever et enormt pres på rollen som mor.

Der er konstant tryk på kvinden fra systemets side. Vi er jo alle forskellige, men hvis jeg havde været inddraget mere, havde det også taget en del af belastningen fra min kæreste(...) Hvis man nu havde en vejledende tilgang til hele familien – hvor man fx spurgte: Kan I tænke over, hvordan I deler roller op?

Far, der deltog i vidensafdækningen.

Fædregrupper kan også være et værdifuldt tilbud, da de giver fædre mulighed for at dele erfaringer, støtte hinanden og udvikle et netværk af ligesindede. Det kan bidrage til at overvinde den tendens, som nogle studier beskriver, hvor fædre er mindre tilbøjelige til at søge information og hjælp fra traditionelle kanaler, som familie og venner, og derfor i mindre grad får støtte fra deres netværk.

Fædrene i interviewene ønsker mere information om tilgængelige ressourcer og hjælpe-tilbud. De påpeger nødvendigheden af at tage hensyn til hele familiesituationen og ikke kun fokusere på barnets handicap.

En anden far understreger vigtigheden af fællesskab og støtte fra ligesindede fædre, hvilket kan være afgørende i perioder med udfordringer:

Der er noget, der går igen: at man som far bliver praktisk, man snakker ikke så meget om det; man fikser – vi fik fx nye fuger i den periode, hvor vi fandt ud af min søns diagnose (griner). At blive spejlet i en gruppe af fædre i en svær tid er så vigtig. I mødet med den gruppe er det første gang, jeg er blevet spejlet i 12 år.

Far, der deltog i vidensafdækningen.

En del af fagpersonerne italesætter også en opmærksomhed på, at fædre får mulighed for at mødes med andre fædre. Blandt andet åbner opdelingen af deltagere efter køn på familierettede gruppeforløb op for noget helt nyt:

Nogle gange ses jeg alene med mor eller med far. Når far er alene, kommer der helt anderledes tanker, og far har også reflekteret over noget, og pludselig åbner en anden verden sig for ham.

Fagperson.

Hvordan faren har det, og i højere grad at turde foreslå en fordeling af roller i hjemmet, som gør, at det ikke kun er moren, der påtager sig ansvaret, er en fælles snak, som familierne har brug for tidligt i forløbet.

En far foreslår, at snakken kan sættes i gang af fagpersoner, så det ikke er noget, forældrene selv skal opdage vigtigheden af, før det er for sent:

Jeg tog mig selv i at tænke, at det er sgu da meget ligeligt fordelt, ift. hvad vi giver mødre, og hvad vi giver fædre, men alligevel har jeg taget mig selv i, at jeg nok ikke helt kræver det samme af fædrene, som jeg gør af mødrene.

Fagperson.

Dynamikker i familien

Skilsmisse er en myte

Det er en vedholdende myte, at forældre til børn med handicap i højere grad bliver skilt, end andre forældre. Denne påstand kan dog ikke umiddelbart verificeres af data. Der er ganske vist 16 pct. af forældre til børn med handicap, der bliver skilt, hvor det for øvrige børn og unges forældre er 11 pct.

Flere fagpersoner italesætter dog i interviewene, at de oplever familierne som pressede, og at det pres i sig selv kan øge risikoen for skilsmisse.

Opgaven er for svær, fordi de ikke dyrker hinanden som par længere. Mor bliver for træt og grædende, mens far går mere til fodbold eller over til gutterne eller arbejder mere. De kommer mere og mere væk fra hinanden, fordi de ikke får et pusterum sammen. De er mor og far – ikke et par længere.

En fagperson om det pres, der kan få forældre til at fjerne sig fra hinanden.

Som fagperson kan det være en idé at sætte fokus på et pars netværk og mulighed for at få tid sammen som par, men også at understøtte, at forældrene får en mere ensartet tilgang til opdragelse og bliver opmærksomme på egne reaktioner og forudsætninger.

Når mødrene mangler tillid til fædrene

Mødre kan også, i nogle parforhold, være en barriere for fædres deltagelse i familielivet, beskrives det i litteraturen. Det sker, når mødre mangler tillid til, at faderen kan varetage omsorgsopgaverne med barnet. Det handler altså om mødrenes manglende tillid til fædrenes evner, og mødrenes behov for selv at påtage sig ansvaret, fordi de bevidst eller ubevidst opfatter, at det er bedst.

Det efterlader dog oftest fædre i en sekundær position, som gør det svært for dem at bevæge sig ind på mødrenes ansvarsopgaver.

Det er vigtigt, at fagpersoner anerkender og adresserer denne dynamik. En bevidsthed om denne tematik kan guide fagpersoner til at udvikle strategier, der fremmer et mere åbent og samarbejdsvilligt forældreskab, hvor både mødre og fædre føler sig lige så værdsat, hørt og involveret i deres børns liv.

Fædrene har lidt mindreværdskomplekser ift. ikke at kunne gøre det helt så godt som mor. Så vi taler om, hvad der kan gøres særligt sammen med barnet som far. Der skal mere fokus på, hvad fædre helt særligt kan gøre med og for deres børn.

Fagperson.

Man er et vedhæng og en praktisk gris. Det er jo helt naturligt. Far kan jo ikke være gravid, man må bare hjælpe. Normale børn og fædre oplever det samme. Det er bare sådan, at når man har et barn med handicap, så fortsætter den tilgang til far op gennem systemet. Hvis far har en holdning, bliver det lige verificeret hos mor.

Far, der deltog i vidensafdækningen.

Arbejdsliv og økonomi

I interviewene fremhæver fædre økonomien og det faktum, at de tjener mere, end deres kvindelige partnere, som afgørende for, hvem der går hjemme og modtager tabt arbejdsfortjeneste. Fædre er meget bevidste om, at det kan være hårdt for deres partner, og de har et stort ønske om at aflaste, når de kommer hjem.

Min kone går hjemme om onsdagen – det er økonomisk betinget, fordi jeg tjener mest, derfor er det ikke mig, der går hjemme. Den tabte arbejdsfortjeneste giver det bedst mening, at min kone tager.

Far, der deltog i vidensafdækningen.

Fædre beretter også om, at arbejdet kan være "en ventil", hvor man som forældre får en pause og mulighed for at være en del af samfundet, samtidig med at fædre ønsker større deltagelse i omsorgen for deres børn.

Fagpersonerne bekræfter denne tendens og vurderer, at far kan vægte sit arbejde højt og bruge det som en måde at koble af fra den hjemlige situation på.

Hvis en far er lidt væk og prioriterer job og penge og andet, der også skaber stabilitet, så er der ekstra arbejde for os i at lave en bro til, at far også kan se en mening i indsatserne.

Fagperson.

Vidste du at...

→ **TABT ARBEJDSFORTJENESTE**

I forhold til tabt arbejdsfortjeneste, efter barnets lov § 87, er 43 pct. af tilfældene registreret til moren og 7 pct. af tilfældene til far. I resten af tilfældene er den tabte arbejdsfortjeneste registreret til barnet eller begge forældre.

For familier med børn med nedsat funktionsevne gælder det for 90 pct., at de ikke har modtaget tabt arbejdsfortjeneste.

→ **HANDICAP HOS FORÆLDRENE**

10 pct. af forældrene til børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har selv en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. For øvrige børn gælder det for 7 pct. af forældrene.

→ **BESKÆFTIGELSE**

77 pct. af fædre til børn med en funktionsnedsættelse er i beskæftigelse, og 70 pct. af mødre er. I forhold til forældre til øvrige børn er der kun to procent-points forskel i beskæftigelsesfrekvensen for både mødre og fædre til øvrige børn

→ **ANTAL BØRN OG UNGE MED HANDICAP**

I 2021 udgjorde antal børn og unge med handicap fra 0 til 17 år med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse 4 pct. af befolkningen. Blandt børn og unge med handicap er 57 pct. drenge og 43 pct. piger.

→ **FAMILIEFORHOLD**

16 pct. af forældrene til børn med handicap bliver skilt, hvor det for øvrige børn og unges forældre er 11 pct.

65 pct. af børn og unge med handicap bor sammen med både deres mor og far.

20 pct. af børn og unge med handicap bor sammen med en enlig mor, hvor dette gør sig gældende for 16 pct. af de øvrige børn og unge. 74 pct. af de øvrige børn og unge bor sammen med begge forældre.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Metode og kilder

Udgivelsen er baseret på dansk og international litteratur om fædre til børn med handicap og deres oplevelser af rollen som far.

Derudover er der suppleret med viden fra interviews med danske fædre til børn med handicap samt kommunalt ansatte fagpersoner. Endelig er der indhentet relevant data fra Danmarks Statistik.

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

August 2024